

ГОДИШНО-ОТЧЕТНОТО СЪБРАНИЕ НА ИНСТИТУТА
ЗА ЛИТЕРАТУРА

На 4. I. т. г. се състоя разширено заседание на научния съвет на Института за литература при Българската академия на науките, на което бе отчетена работата му през 1964 г. Доклад за научно-изследователската дейност на сътрудниците изнесе директорът на института Ст. Божков.

Две ръководни начала заемаха главно място в стремежите на всички нас през изтеклата година: да отбележим със значителни творчески постижения двадесетгодишнината на социалистическата революция в България и да допринесем със средствата на литературната наука за осъществяването на големите задачи, поставени от партията пред нашата художествена литература и култура.

Съществено в нашата работа винаги е било да създаваме литературна наука не сама за себе си, не откъсната от общите задачи на времето, а тясно свързана с тях. Нашата научна продукция, независимо дали е била насочена към проучване историята, теорията или влиянието на чуждите литератури е имала една цел: да подпомогне развитието на съвременната ни литература, да разкрие дълбоките корени на нейните успехи в народния живот и съдба, да изтъкне историческите закономерности, които обуславят появата на социалистическия реализъм у нас, богатите възможности, които той разкрива за правдивото, пълнокръвно и многообразно отразяване на действителността, както и да допринесе пряко за формирането и обогатяването на комунистическата душевност на нашия съвременник.

Благоприятната атмосфера, създадена след VIII конгрес на БКП, ясните идеологически цели, които Централният комитет постави пред творческата интелигенция, способстваха нашата литературна наука с по-голяма увереност и на по-широк фронт да разгърне своите сили за утвърждаване на социалистическо-реалистическата литература, на нейната комунистическа идейност, художествено май-

сторство, новаторски художествени открития в образи, жанрове и форми.

*

Научната дейност на Института за литература през тази година обогати нашето литературознание с редица ценни трудове, които излязоха от печат и надяваме се ще намерят положителен отзив както сред учените, така и сред читателите.

Дванадесет книги с научно-изследователски характер издаде институтът през тази година. Това не е маловажен факт.

Несъмнен успех на института е издаването на сборника „Проблеми на съвременната литература“. Колкото и нестроен в тематично отношение да е сборникът, той представлява сериозен опит на нашия научен колектив да навлезе непосредствено в сложните явления на съвременната ни литература и да ги осветли научно. По-голямата част от изследванията се публикуват за пръв път и засягат съществени проблеми на съвременността: за героичното в съвременната белетристика, за образа на съвременника и на бореца от съпротивата, за някои въпроси на поезията и драмата или за творчеството на някои от най-изтъкнатите съвременни наши писатели, като Е. Багряна, Н. Фурнаджиев, Д. Талев, В. Ханчев, К. Зидаров, О. Василев и др. В сборника се публикуват трудове на П. Зарев, Г. Цанев, Ефр. Каранфилов, Г. Димов, Кр. Генов, А. Тодоров, Т. Жечев, В. Колевски, М. Цанева, Хр. Дудевски, В. Вълчев, Ив. Бояджиева, Л. Георгиев и Вл. Каракашев.

В сборника се постига и едно по-обобщаващо разглеждане на литературата ни през

двадесетилетието или като отделен проблем (двадесет години българска драма), или като цялостно впечатление от всички поместени трудове.

Приносен характер имат и научните публикации, засягащи проблеми из историята на българската литература.

Между тях книги трябва да бъдат поставени преди всичко двете монографични изследвания на акад. М. Арнаудов: „Любен Каравелов — живот, дело, епоха“ и „Баладни мотиви в народната поезия“. И двете книги се характеризират с основно познаване на материала, със задълбоченост и научна систематика, с ясен, образен и точен език.

Книгата на Б. Ст. Ангелов „Съвременници на Паисий“, основана върху богат нов материал, издирен из старите ръкописи и старопечатни издания, значително разширява досегашните ни представи за литературния живот през XVIII в. и спомага да се върхли повече светлина върху епохата, която роди голямото дело на Паисий Хилендарски.

Добре бе посрещната от критиката у нас и в Югославия книгата на Ил. Конев „Българо-сръбските литературни отношения през XIX в.“, която осветлява твърде пълно българо-сръбските литературни отношения през Възраждането, привличайки нови факти и засягайки въпроси, които досега по-слабо или никак не са осветлявани в научната литература.

Нови исторически и литературни факти от живота и творчеството на видния възрожденски деец Неофит Бозвели публикува в книгата си „Неофит Бозвели и българският черковен въпрос“ В. Смоховска, гдето се засягат и връзките на Бозвели с полското освободително движение.

Два тома „Публицистиката на Райко Жинзифов“, подготвени от Д. Леков, Цв. Унджиева и Ил. Конев, за пръв път ни представят наследството на видния български възрожденец.

За пръв път се обнародва и богатото ръкописно архивно наследство на Л. Каравелов в книгата „Из архива на Любен Каравелов“, подготвена от Д. Леков, Л. Минкова и Цв. Унджиева. По-голямата част от публикуваните материали бяха неизвестни досега за науката.

Трудът на Ал. Ничев — „Алеко Константинов“ представлява пълно изследване на живота и творчеството на видния наш критически реалист и фейлетонист. Наред с богатия биографски материал, в книгата се осветляват и редица художествени проблеми.

Новата книга от поредицата „Литературен архив“ съдържа важни

документи от живота и творчеството на Гео Милев, подготвена от Г. Марков. Те дават възможност да се разкрие развитието на писателя, да се надникне в творческата му лаборатория.

Книгата „РЛФ — борец за партийна литература“ от В. Колевски е първото по-значително изследване за пролетарския литературен вестник от 30-те години. В него се разглеждат условията, при които се издава вестникът, героичната борба срещу ударите на полицията, анализират се критически неговите позиции по съвременните литературни явления у нас и в чужбина.

Излязоха книги и върху проблемите на светско-българските литературни връзки.

В книгата „Максим Горки и българската литература“ от Ив. Цветков се прави принос в изучаването на проникването и благотворното влияние на творчеството на Горки върху българската художествена литература и естетическа мисъл. Проучени са и осветлени връзките на българските писатели с творчеството на Горки в исторически и теоретически аспект.

Много нови и важни материали за проникването на светската литература в България и за нейното широко обществено въздействие през двадесетте и тридесетте години ни разкрива т. II от книгата „Светската литература в България — 1918—1944“, съставен от Ст. Божков, Ст. Стоименов и Хр. Дудевски. Многобройни документи и спомени разкриват дълбокото влияние на светската книга върху революционното движение у нас и върху творческото израстване и развитие на редица от най-видните български писатели.

Това са издания на института. Върху тях в една или друга степен са вложени творческите усилия на целия наш научен колектив.

Като прибавим към тези издания и книгите на научните сътрудници на института, които са издадени в други издателства, някои от които са разглеждани и обсъждани в института, други в отделни свои части са били планови работи или са публикувани в „Литературна мисъл“, ние ще получим една богата и разнообразна картина на активна научна и творческа дейност.

През тази година излязоха книгите: „Раждане на подвига. Герои и характери“ от Ефр. Каранфилов, посветена на проблема за положителния герой в исторически аспект и в нашата съвременна литература. Книгата разглежда въпроса за героизма в живота на нашия съвременник, свързвайки го с обществените идеали и с естетическите

идеали на писателя. Разгледани са и някои от най-важните проблеми на съвременния литературен процес с научна убеденост и идейна насоченост.

„Съвременни образи и идеи“ от Т. Жечев е насочена към проблемите на съвременната ни белетристика. По-специално внимание е отделено на съвременния роман и на творчеството на редица наши писатели-романисти, като са разгледани в нова светлина и са разкрити характерни техни особености.

В очерка на Г. Димов за Иван Шишманов не само че е очертан цялостният творчески облик на този крупен литературатор, но е разкрито и неговото място в развитието както на литературната наука, така и изобщо в развитието на нашата литература.

На Хр. Смирненски е посветена книгата на В. Колевски „Литературната критика за Хр. Смирненски“, в която се прави систематичен преглед на отношението на критиката към творчеството на големия пролетарски поет у нас. Критически се оценяват позициите на марксистическата критика, на буржоазните отрицатели на делото на Смирненски. Прави се исторически преглед на утвърждаването на творчеството на поета до нашата съвременност.

Членът на нашия научен съвет Ангел Тодоров публикува книгата „Български писатели“, в която са разглеждани и оценени много от най-видните наши творци от Д. Чинтулов до Н. Вапцаров.

Много от членовете на института в края на годината са представили в различните издателства нови свои книги:

Чл.-кор. П. Зарев — „Панорама на българската литература“, която представлява изследване на литературния процес, на жанровете и стилови форми, на творческия свят на отделни български писатели, на връзката между литературата и душевността на народа през различните исторически периоди (книгата ще излезе в няколко тома).

Чл.-кор. Георги Цанев — книга със студии и статии „Традиция и новаторство“ и един том избрани съчинения „Писатели и проблеми“.

М. Николов — „Антон Страшимиров — монографичен очерк“, в който се разглежда огромното творческо дело на писателя в тясна връзка с неговата личност и се съчетават портретно-есенцистичните елементи с научния анализ и преценка.

М. Цанева — „Из поетичния свят на Иван Вазов“ с литературно-критически статии за най-значителните произведения на народния поет.

Кр. Куюмджиев — сборник от статии под заглавие „Силуети“;

Хр. Дудевски — „М. Шолохов“, очерк за творчеството на писателя.

Речем ли най-общо да сумираме изброените факти, не можем да не изтъкнем, че 1964 година е била плодотворна за по-голямата част от членовете на научния ни колектив.

Ние нямаме възможност сега тук да правим по-подробна преценка на всички изброени книги. Нито пък може да се очаква, че нашата преценка ще бъде точна. Също така не е възможно да се извадят на преден план само някои от трудовете. Книгите, които изброихме с кратка характеристика, имат различен научен облик, жанр, отнасят се за различни периоди и нерешени въпроси, затова не могат да се съпоставят. Всяка една от тези книги носи своя оригинална истина до читателя.

*

Но да се спрем на най-важната страна от нашата дейност през годината — на изпълнението на задачите, които са поставени в плана на института.

Най-важните научни задачи в работата на института, това са колективните задачи, които стоят и в централния план на Академията. Но тук, за съжаление, са и нашите съществени слабости.

Обсъждането на втория том от История на българската литература е едно от най-задълбочените и хубави обсъждания, станали през изтеклата година. Но, съгласно плана, до края на годината преработените работи трябваше да бъдат представени в института с оглед подготовката на тома за печат. Те обаче още не са представени. По този начин ние закъсняваме и не изпълняваме в срок една от най-главните наши задачи. Третият том от Историята също трябваше да бъде завършен до края на годината, за да се подготви обсъждането му. Но и тук не всички работи са представени. Работата по четвъртия том ще се извърши в основната си част през 1965 година. Във връзка с историята е наложително да се вземат сериозни мерки, ако искаме с чест да изпълним задачата.

И в изпълнението на друга важна научна задача, залегнала в институтския план, се забелязва обезпокоително закъсняване — това е изготвянето на Речника на българската литература. До края на отчетната година трябваше да започне написването на отделните статии. А, както е известно, работата по Речника се изпълни само с обсъждане на словника.

Нека се спрем на работата по другите проблеми, които са включени в институтския план за 1964 година.

В Секцията за българска литература до Освобождението са били успешно разработени проблеми, като изясняването същността на художествеността в старобъл-

гарската литература във връзка с житията; изясняване характера на възрожденската ни литература посредством делото на такива видни нейни представители като Паисий, П. Р. Славейков и Ботев; проследяване развитието на двете най-важни течения — реализма и романтизма; развитието на фолклористиката, както и изследване на българо-сръбските литературни отношения.

Всички теми, чийто срок изтича през текущата година, са завършени: „История на Българското книжовно дружество“ (М. Арнаудов), „Една преработка на „История славянобългарская“ (Б. Ангелов), „П. Р. Славейков — живот и творчество“, I ч. (С. Баева), „Съчинения на П. Р. Славейков“, т. II, „Българо-югославски отношения — материали и документи“ (Ил. Колев). Предстои те да бъдат обсъдени.

Освен това сътрудници на института от Секцията за българска литература до Освобождението са публикували редица статии и монографии, в които се спират на важни автори и литературни явления и ги изследват по оригинален и задълбочен начин. Така напр. ст. н. с. Б. Ст. Ангелов разглежда някои моменти от живота и делото на Софроний Врачански, чл.-кор. П. Динев — „Възникване на жанровете в новата българска литература“, ст. н. с. Кр. Генов публикува статия за творческия метод на Христо Ботев. Проф. Е. Георгиев завърши и публикува изследването си „Първият славянски поет и неговите стихотворения“, в което обосновава своето схващане, че автор на първите поетически творби в славянските литератури е Константин Кирил. Същият публикува студията „Прокълнати старобългарски писател поп Йеремия“, в която за пръв път се очертава Йеремия като писател и мислител. С. Баева прави нови наблюдения върху творческото израстване на П. Р. Славейков във връзка с югославските литератури — „Някои моменти от развитието на южнославянските литератури и творчеството на П. Р. Славейков“; Д. Леков разглежда въпроса за литературните влияния и националната самобитност, Л. Грашева — „Въпроса за творческия облик на старобългарския писател“.

Въпреки че на пръв поглед тези въпроси изглеждат само тематично обединени от границите на епохата, някои от тях в дълбоката си същност са свързани помежду си и очертават основните линии в развитието на литературата ни през този важен за нашето историческо развитие период.

Сътрудниците на института са работили задълбочено и върху проблемите на литературата ни след Освобождението. Направили са научни приноси и осветления на основни етапи в творческия път на писатели, играещи решаваща роля в литера-

турния процес, както и на такива важни проблеми като „традиция и новаторство“.

Така например с труда на чл.-кор. Г. Цанев „Традиция и новаторство“ е проследена сложната и противоречива природа на литературното ни развитие, с което се явява принос в борбата срещу догматизма.

Кръстьо Генов публикува статията „Многообразие на художественото обобщение в поезията на Христо Смирненски“, в която обосновава гледището си, че социалистическият реализъм в поезията на Смирненски се формира в пряка генетическа връзка с революционния романтизъм на комунистическа идейна основа.

Подготвеният от Г. Димов и приет за печат т. I от Избрани съчинения на Ив. Д. Шишманов е ценен влог в преценката и използването на нашето научно наследство.

Изследването на Милена Цанева върху Вазовите „Чичовци“ се характеризира не само с разкриването на някои нови моменти в творбата, но и с дълбокото проникване в творческия процес на писателя, в неговия творчески облик.

Литературно-критическите портрети на Христо Ясенов и Николай Лилиев, които направи Ефр. Каранфилов, разкриват косвените влияния на философията на Шопенхауер върху късния символизъм в Европа и у нас.

В портрета на Гео Милев, който направи Здр. Петров, е разгледано творчеството на поета във връзка със своеобразното развитие на българската литература, на характерните особености на българското мислене и художествено възприемане.

Както се вижда, по проблемите на историята на литературата ни след Освобождението са работили редица научни сътрудници, и то не само в рамките на своите планови задачи, но и в извънплановата си дейност. Проблемите са изследвани задълбочено и в тях са разкрити някои нови страни на литературния процес.

Вниманието на института все повече се насочва към проблемите на съвременната ни литература, с оглед подпомагане нейното развитие.

Някои проблеми на съвременната ни литература третира в своите книги Ефр. Каранфилов и Т. Жечев, което вече бе подчертано.

Важни проблеми на съвременната поезия разглежда в своя труд „Художествена цел и изобразителни средства“ проф. Ст. Каролев. Задълбочено, с оригинален подход авторът е разкрил своята задача многостранно, въз основа на цялостното проучване на съвременната ни поезия и главно на някои най-видни нейни представители, като Никола Фурнаджиев, А. Геров, В. Петров, В. Ханчев и др.

Голямата статия на Здр. Петров „Критикът като творец“ е един от първите опити след 9 септември да се създаде цялостна теоретическа обосновка на творческия характер на критиката.

В статията на Кр. Куюмджиев „Национални традиции и новаторство“ се полемизира с някои неправилни увлечения по лъженоваторство и мода в съвременната поезия и критика, като се изтъква голямото значение на традицията с оглед българската народна характерология.

Върху проблеми из съвременната ни литература е работила и Ив. Бояджиева. Нейната планова работа „Последните романи на Камен Калчев“ разглежда новите моменти от творческото развитие на писателя.

Извъншатният сътрудник на Секцията по съвременна литература Любен Георгиев е разработил труд върху езика на литературния критик, който беше обсъден в секцията.

Трябва да отбележим все повече нарастващ интерес към проблемите на съвременната литература от страна на сътрудниците на института от всички секции, които се насочват към разглеждане на нови проблеми и към осветляване на новите литературни явления.

Теоретичният аспект на въпросите на литературознанието е бил обект в изследванията на сътрудниците от Секцията по теория на литературата. Така напр. И. Панова подготви студия „Методи и проблеми“, в който критично разглежда методологията на някои доклади от западни учени, изнесени на V Славистичен конгрес.

В своите студии, публикувани в литературния печат, чл.-кор. П. Зарев е разгледал творчеството на Вапцаров („Поетиката на Никола Вапцаров“), където, освен че прави задълбочен и жив портрет на твореца, но разкрива в теоретически аспект основните проблеми на неговото творчество, както и мястото на това творчество в развитието на нашата литература. Статията несъмнено има приносен характер. Зарев публикува и проучването си върху малкия разказ на Елин Пелин, където също разглежда интересни моменти в творчеството и в творческия облик на този виден наш белетрист, както и теоретическата същност на малкия разказ като белетристичен жанр.

Приятният за печат труд на Г. Димов „Литературната критика през Възраждането“ е първата цялостна и обобщаваща работа върху формирането и развитието на българската литературно-критическа и естетическа мисъл през тази епоха. В него са осветлени от съвременна марксистка гледна точка важни страни на литературния процес и на литературните борби преди Освобождението.

Ат. Натев е завършил и предал за печат извънпланово книгата си „Съвременна западна драматургия. Иден и насоки“.

Статията на аспиранта Атанас Славов „Мястото на ритъма в стихотворната реч“ е едно от по-цялостните изследвания на ритъма, които са се явявали напоследък в нашата теория на стиха.

Сътрудниците на института са работили по проблемите на връзките с чуждите литератури и преди всичко на връзките с руската и съветската литература.

Върху поезията на Шевченко публикува статия Ст. Божков „Поет — борец за човешко щастие“, където разглежда хуманизма в творчеството на големия поет. Трудът на Л. Минкова „Шевченко в публицистиката на Любен Каравелов“, обсъден в Секцията за руска и съветска литература, прави нови приноси върху отношението на Л. Каравелов към видния украински писател.

Л. Цветков представи интересно изследване върху типологическата връзка между Гогол и Йовков, което съдържа оригинални виждания и наблюдения върху въпросите на литературните взаимодействия.

В научния живот на института играе много голяма роля списание „Литературна мисъл“. То се наложи и като най-значително литературно-теоретическо и критическо списание у нас. Работата на списанието, която бе обсъдена в научния съвет, през годината протече под знака на борбата за идеологическа възискателност и марксистко-ленинска принципност, свързани със забележителната юбилейна двадесетгодишнина от социалистическата революция в България. Във връзка с тази двадесетгодишнина бяха публикувани важни статии с принципно значение, като: „Години на идеологическа възискателност и принципност“ (уводна) и „От висотите на двадесетилетието“ от Ст. Божков, где то е направен опит да се поставят на обсъждане някои важни въпроси във връзка с нашето литературно развитие и с предстоящите задачи на нашето литературознание.

В списанието, все във връзка с двадесетгодишнината, бяха направени творчески литературно-критически портрети на някои от най-значителните съвременни писатели, бяха разглеждани важни проблеми на нашата естетика и на историята на литературата ни.

Като говорим за творческия живот в института, трябва да отбележим голямата дискусия, която беше организирана от Отделението на важната съвременна тема „Традиция и новаторство“. В тази дискусия основният доклад по литературните проблеми беше изнесен от проф. Георги Цанев, а в изказванията взеха дейно участие другарите Ст. Каролев, Ефр. Каранфилов,

Минко Николов, А. Тодоров, Т. Жечев, Ив. Цветков, В. Колевски, Ат. Натев и др. Трябва да съжаляваме, че не успяхме да организираме дискусията както трябва. Ако докладът и съдокладите бяха представени навреме, щеше да се развие по-голяма и задълбочена научна дискусия.

От този бегъл преглед на достиженията в научния живот на института, който в никакъв случай не може да претендира за изчерпателност, се вижда колко многостранна и богата е била дейността на сътрудниците през изтеклата година. Тук трябва да отбележим, че не можем да вземем отношение по много важни трудове и по важни проблеми, които са готови и изработени, но не са обсъдени в съответните секции или пък в научния съвет.

Но не можем да не отбележим и значителните слабости в работата както на ръководството на института, така и на отделните секции и отделни научни сътрудници. Най-напред прави впечатление богатството на проблематика, но липсата на центрираност в нея. Все още научните сътрудници не съумяват да се групират при разработването на отделни основни проблеми и да съсредоточават своята научна дейност в дълбочина, наместо в ширина.

Все още извънплановата дейност на научните сътрудници е много по-богата и разнообразна от плановата, което показва, че те не са съсредоточили своите усилия в разработката на основни проблеми. И затова такива важни въпроси, като напр. партийността — основен елемент на нашия метод, или изобщо проблемите на метода на социалистическия реализъм, са намерили малко място в работата на научните сътрудници от секциите по съвременна литература и теория на литературата. Това показва слабост в организационната научна работа както в ръководството на института, така и в ръководството на отделните секции.

*

Очевидно отчетът не може да обхване всичко в дейността на института, особено когато тази дейност е разностранна и богата.

Трябва да направим и някои по-обща изводи от научната дейност на колектива, от които да се вижда в какво направление са главно нашите успехи, показват ли те тенденция на растеж и задълбочаване на научното изследване, по-ефективни ли са с оглед на отговорните задачи, които са поставени пред литературната наука.

1. Въпреки че в тематиката на института съществува раздробеност, не може да не се изтъкне, че публикуваните и завършени работи третират важни, съществени въпроси на нашето литературно наследство и на съвременния литературен процес. Проблемите се разработват все по-дълбоко,

обхващат специфичните страни на художествената литература и завършват с монографични публикации, които имат трайно значение за науката.

Макар че засягат въпроси на нашата национална литература, при разработката все по-успешно се прилагат съвременни литературоведчески методи, с което се постигат по-ефектни резултати.

Особено ценно е, че повечето от сътрудниците вземат отношение и разработват въпросите на съвременната литература.

Не може да не се подчертае стремежът да се разкрие богатството и многообразието на социалистическия реализъм, да се осветлят важни моменти от неговото развитие в българската литература.

Публикуването на извори за историята на българската литература е също важна и специфична за института дейност. В това направление нашата работа също непрекъснато се подобрява, обхващат се нови проблеми, имащи значение за националната ни култура, за осветляване на литературното наследство и за връзките на нашата литература с братските литератури.

По отношение на обнародването на изворите трябва да подчертаем необходимостта от по-голяма планомерност и насоченост, като особено трябва да се обърне внимание на издаването на извори из старобългарската литература.

2. Подобрено е научното равнище на самото научно изследване. Преодолява се фактологията, както и фразьорството. Научното изследване се изгражда на задълбочен анализ на фактите. Историческият подход и сравнителният метод дават все по-големи възможности за правилни оценки и открития в научното изследване.

Все повече внимание се обръща на специфичните въпроси на художествената литература, на нейната идейност и художественост, на характеристиката на образите, на жанровете и техните особености, на поетиката и стила, на езика.

Когато се разглеждат въпроси от съвременната литература — все повече се очертава нейният новаторски характер, богатството на обобщаването на съвременния живот, на нейния комунистически патос.

Във връзка с това трябва да подчертаем, че е необходимо повече да задълбочаваме идеологическата визискателност и да изискваме по-голяма идеологическа насоченост на нашите работи.

3. Не можем да не пожелаем и по-голям брой планови работи да завършват в определени срокове. Това изисква да се подобри творческият живот в института, да се повиши визискателността към всеки сътрудник, да се повиши съзнателността по отношение на трудовата дисциплина, да се организира по-добре работата в секциите,

в научния съвет и в ръководството на института.

През новата година ще разработваме важни въпроси, от разрешаването на които зависи издигането авторитета на института и до голяма степен — издигането авторитета на нашата литературна наука. Затова трябва да сплотим колектива около тяхното разработване:

1. Да довършим Историята на българската литература.

2. Да организираме написването на Речника на българската литература.

3. Да разработим проблема за влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция върху българската литература.

4. Да разработим важния за нашата съвременна литература проблем за положителния герой, за партийността, народността и хуманизма.

В доклада се прави критически разбор на научния живот в института, на работата на секциите, обобщава се голямата популяризаторска дейност на сътрудниците, които активно са участвували със статии в периодичния и ежедневния печат, в обсъждания, изнасяли са лекции и доклади в народни университети, чествувания, конференции, събрания и пр. Специално внимание в доклада се отделя на необходимостта от подобряване творческия живот и творческата атмосфера в института и на всеостранното развитие на научната критика.

Върху дейността на института се изказа: проф. Емил Георгиев, който подчерта, че изтеклата година е била плодотворна за института. Разрешени са важни проблеми. Но има и бели петна в развитието на нашата литература, които очакват своето решение. Занемарени са дълги периоди в нашата литература. Нашият народ трябва да има специалисти в областта на литературното развитие до XVIII в. Наричат България страна на апокрифите, но кой пише за тях? Ние не сме взели отношение и по други важни въпроси.

Проф. Георгиев се спря и на въпроса за равнището на научно-изследователската работа. В новото поколение, подчерта той, се забелязва увлечение по-малко да се издирват фактите. Научното изследване не бива да се подценява. Грешките в нашата работа в много случаи произлизат от това, че се правят обобщения, без да са проучени достатъчно фактите по засяганите въпроси. Той се спря също на необходимостта нашата наука да разработва литературните проблеми на по-широка основа. Литературните факти трябва да се обясняват и във връзка със световното развитие. Затова е нужно научните работници да имат по-широки знания във всички области на литературата. За пример той

посочи литературната дейност на Ив. Шишманов и Б. Пенев. Проф. Георгиев се спря и върху проблема за стила на научно-изследователската работа. Не бива изразът, начинът на изразяване да става самоцел. Особено опасно е това явление при разработката на естетическите проблеми. Той се спря и на научно-популярната дейност на сътрудниците на института, като подчерта, че тя трябва да бъде отчетена по-добре.

В своето изказване чл.-кор. П. Динев в изтъкна, че колективът на института е работил през годината много сериозно. Институтът непрекъснато укрепва, превръща се в самостоятелна средище на научно-изследователска дейност. Сътрудниците непрекъснато търсят нова, по-модерна проблематика. Поставят се нови спорни проблеми. Във връзка с това, изтъкна той, е необходимо да се поставят през годината един или два въпроса на по-широко обсъждане. Разглеждането на такива въпроси ще ни доведе до нови методологически резултати.

Проф. Динев подчерта, че една от най-сериозните ни слабости е работата върху Историята на българската литература. Също така изоставя и работата по Речника. Той направи критика на доклада, като изтъкна, че в научния съвет би трябвало да се направи пресценка не толкова на конкретните задачи, колкото на тенденциите и постиженията на нашата литературна наука. Докладът не дава ясна представа за големите постижения на института. Той се нуждае от подобрене, необходимо е да има по-голям релеф.

Чл.-кор. П. Зарев подчерта, че нашата литературна наука трябва да обхваща по-широк терен на изследване. В доклада трябваше да се направи сравнителен преглед, за да се види какъв път е изминала нашата литературна наука. Институтът трябва да се изравни с постиженията на световната наука. Иначе ще се получи застой. Необходимо е непрекъснато да правим пресценка дали нашата литературна наука по широта на проблемите е отишла по-напред от направеното в миналото, с което ние сме в историческо съвнование.

Проф. Зарев подчерта, че много важно условие за подобряване на работата е атмосферата в института, която трябва да бъде благоприятстваща за израстването на всеки научен работник. Институтът трябва да стане средище за благородни дискусии. След това той се спря на работата на сп. „Литературна мисъл“. Списанието следва своята основна линия и задачи, но в него съществува известна скованост — липсват дискусии, оживление. Необходимо е сътрудниците на института по-активно да подпомагат списанието.

Чл.-кор. Г. Цанев изтъкна, че във всеки доклад могат да се намерят слабости. Не е лесно да се обгърне дейността на 40—50 души, когато всеки иска да си чуе името и преценка за своята работа. Необходимо е обаче по-ясно да се каже и очертае цялостната работа на института, така че всеки да почувствува доколко неговият дял влиза в общата работа. В доклада трябваше да се почувствува доколко ние се приближаваме до ония проблеми, които вълнуват литературната наука днес. Действително нашият институт все повече расте, но това не значи, че ние сме стигнали онова равнище, което бихме могли да стигнем.

Проф. Цанев говори за необходимостта да се подобри научната информация в института, за подобряване връзката на института с нашата общественост, за разнообразието на жанровете и стиловете в научно-изследователската работа. Засягайки слабостите на института, той подчерта, че най-често те са от организационен характер, което най-ясно проличава при работата върху Историята на българската литература и Речника на българската литература.

Акад. М. Арнаудов обърна внимание на опасностите, които създава прекалената специализация в научната работа. При нея се губи поглед върху общото развитие на съответната наука, стесняват се духовните интереси. Младите трябва да не забравят своята обща литературна култура. Не може човек да бъде специалист в дадена област, без да изучава фактите и явленията и от другите културни области.

Христо Дудевски се изказа върху работата на Секцията за руска и съветска литература. Той подчерта, че напоследък някои сътрудници в секцията прилагат нов подход към литературните явления, което е отразено в публикациите на секцията.

Дочо Леков говори за връзките на института с народа, които непрекъснато се разширяват. Той прочете писмо от Президиума на Академията, с което се изказва благодарност на института за оказана помощ на Културния дом на миньорите в гр. Перник. По отношение на доклада той подчерта, че неговото равнище зависи от докладите на отделните секции. Отчетната работа в секциите тази година

премина на по-високо ниво, но някои от секциите не дадоха добри отчети.

Васил Колевски подчерта, че при отчитането на работата е необходимо да се обръща по-голямо внимание на проблематиката. Това трябва да става главно в секциите, които следва да работят по-добре. Той подчерта, че сборникът „Проблеми на съвременната литература“ е голямо достижение за института. Той е отклик на важни проблеми на съвременността. Колевски изтъкна необходимостта да се провежда поне една дискусия през годината. По този начин ще се повиши научното равнище и ще се подобри колективният дух в института. Той изтъкна необходимостта да се създаде група за разработване основните проблеми на социалистическия реализъм, както и необходимостта от разширяване контакта с учените от социалистическите страни и по-специално със Съветския съюз.

В изказването си Георги Димов изтъкна, че е време да се концентрират усилията на сътрудниците на института върху някои по-големи и основни проблеми на нашето литературно развитие, за да могат всестранно да се осветляват. Институтът трябва да работи върху ръководещи проблеми, важни за нашата съвременност. Също така, както беше посочено в доклада, институтът трябва да продължи да работи върху издаването на документи, което е специфична за него работа. Той подчерта необходимостта ръководството да насочва усилията на сътрудниците предимно върху работа за разрешаване на институтските проблеми.

Иван Цветков говори за постиженията на Секцията за руска и съветска литература, която през годината е издала два значителни труда, разкриващи важни страници от нашето литературно и революционно развитие. През последните години секцията придоби по-определена физиономия, намери своята проблематика. След това засегна въпроса за превръщане на Известията в научно списание, което по-добре би обединило усилията на сътрудниците и по-добре ще служи на нашата литературна наука. Той засегна и въпроса за научните дискусии, като изтъкна, че те трябва да бъдат постоянната и нормална атмосфера за развитието на научната мисъл.

На повдигнатите въпроси отговори др. Стойко Божков.

ПРОВЕРКА

1967

SOMMAIRE

Tradition et esprit novateur

Alexandre Obréténov — Tradition et esprit novateur	3
Ghéorghî Tzanév — Tradition et esprit novateur dans la littérature bulgare	31
Ephrème Karanfilov — De la tradition, de l'esprit novateur et de certains traits qui leur sont propres dans la poésie contemporaine bulgare	75
Minko Nikolov — Sur certains faits caractéristiques de la prose	83
Ivan Tzvetkov — L'esprit novateur — la meilleure tradition!	88
Anghel Todorov — Un aspect des plus saillants de l'activité de l'Institut de littérature	94
Vassil Kolevski — Tradition et esprit novateur et les problèmes idéologiques	96
Stoyan Karolev — Encourageons les recherches créatrices	105
Stoïko Bojkov — Bon commencement	109

*

Dotcho Lékov — Le héros positif dans les belles-lettres bulgares à l'époque de la Renaissance nationale	112
---	-----

Todor Pavlov à 75 ans

.. — Philosophe et théoricien littéraire inspiré	138
--	-----

Orline Vassilev sexagénaire

Christo Iordanov — Avec le poulx angoissant de l'époque	140
Eléna Ghéorghieva — L'oeuvre littéraire d'Orline Vassilev	141

COMMUNICATIONS ET DOCUMENTS

Ghéorghî Dantchev — Deux poèmes inédits du début de la poésie bulgare moderne	144
Nicolas D. Nicolov — Qui est Géliou — le personnage dans la nouvelle „Stanka-la-perdue“?	153

REVUE

Elka Constantinova — „Littérature et peuple“	158
Christo Doudevski — Un héritage dont on parlera toujours de plus en plus	165

Chronique

.. — L'assemblée annuelle de l'Institut de littérature	169
--	-----

Адреси — на редакцията: сп. Литературна мисъл, бул. Витоша 39, София Ц, тел. 8-42-89
на администрацията: Изд. на Българската академия на науките, ул. Сердика 4, София
Абонаменти се внасят във всички пощенски станции или по с/ка № 96Т/115 БНБ —
Софийски градски клон
Годишен абонамент — 2.60 лева

Поръчка №208
Тираж 4 500

Формат 71/100/18

Дадена за печат на 2. I. 1965 г.
Печатни коли 11